

Spataderen

Dermatologie

Inhoudsopgave

Klik op het onderwerp om verder te lezen.

Wat zijn spataderen?	1
Hoe ontstaan spataderen?	1
Wat zijn de verschijnselen?	2
Hoe wordt de diagnose gesteld?	2
Wat is de behandeling?	3
Complicaties	3
Wat kunt u zelf doen?	3
Wat zijn de vooruitzichten?	3
Tot slot	4
Belangrijke telefoonnummers	4

Wat zijn spataderen?

Spataderen (varices) zijn afwijkingen die vaak voorkomen; meer bij vrouwen dan bij mannen. Onder spataderen wordt hier verstaan iedere abnormale verwijding van een ader. In het algemeen wordt pas over spataderen gesproken wanneer aan de benen duidelijk zichtbare blauwe en verdikte of voelbare, wat kronkelig verlopende aderen aanwezig zijn. Al naar gelang de vorm en de grootte van deze abnormale aderen kunnen verschillende typen onderscheiden worden. In de loop van het leven krijgen steeds meer mensen in meer of mindere mate last van spataderen.

Aderen zijn de bloedvaten die zorgen voor de terugstroom van het bloed naar het hart. Daarnaast kent men slagaderen; zij vervoeren het bloed van het hart naar de weefsels. Spataderen komen meestal aan de benen voor, maar in principe kunnen zij ook elders in het lichaam ontstaan (bijvoorbeeld aambeien bij de anus). Deze brochure gaat alleen over spataderen aan de benen.

Hoe ontstaan spataderen?

Er zijn enkele factoren die belangrijk zijn bij het ontstaan van spataderen:

- **Aanleg**

Spataderen zijn veelal erfelijk. Door aangeboren zwakte van het steunweefsel van de aderen kunnen spataderen ontstaan. Doordat de mens rechtop loopt zullen onder invloed van de zwaartekracht spataderen zich juist in de onderbenen gaan ontwikkelen.

- **Zwangerschap**

Zowel door hormonale invloeden als door een beperking van de terugstroom van het bloed in de aderen uit de benen naar het hart (door druk van de groeiende baarmoeder) ontstaan spataderen gemakkelijker tijdens de zwangerschap.

- **Hormonale factoren**

De invloed van de verschillende hormonen op het ontstaan van spataderen is nog niet geheel duidelijk, maar lijkt wel aanwezig.

- **Overige oorzaken**

Spataderen kunnen ook een gevolg zijn van een ziekte, bijvoorbeeld een trombosebeen. Bij een trombosebeen zijn enkele aderen binnenin het been verstopt geraakt door gestold bloed. Hierdoor zijn andere aderen aan de buitenkant van het been overbelast. Na een aantal jaren zullen veel mensen die een trombosebeen hebben gehad hierdoor last van spataderen krijgen. Ook andere aandoeningen van het been, bijvoorbeeld operaties en ongevallen, kunnen aanleiding geven tot spataderen. Spataderen kunnen gepaard gaan met andere huidafwijkingen, die duiden op een verstoorde bloedafvoer, van het been.

(Voor meer informatie zie folder *Open been*.)

Wat zijn de verschijnselen?

Soms zullen er helemaal geen klachten bestaan. Wel zullen veel mensen de aanwezigheid van spataderen als storend of lelijk ervaren. Als de spataderen klachten geven, is dat meestal in de vorm van een moe, loom en zwaar gevoel in de benen. Soms ook trillingen in de benen. Men kan de benen dan niet goed stil houden in bed of men heeft het gevoel dat er iets over de benen kruipt. In zeldzame gevallen is er echt pijn en eveneens zeldzaam is een bloeding uit een spatader.

Hoe wordt de diagnose gesteld?

Een betrouwbaar 'technisch' onderzoek is nodig om op verantwoorde wijze vast te stellen of spataderen behandeld kunnen of moeten worden en waar deze behandeling dan uit zal moeten bestaan. Spataderen moeten vanuit medisch oogpunt behandeld worden als de bloedsomloop in het been zodanig verstoord is, dat hierdoor ook andere aandoeningen kunnen ontstaan of inmiddels ontstaan zijn, zoals een "open been". Dit kan alleen door aanvullend onderzoek bepaald worden. Behandeling is voor iedere patiënt anders.

De belangrijkste technische onderzoeken zijn:

Ultrageluid onderzoek

- **Doppler onderzoek**

Dit onderzoek is geheel pijnloos en wordt poliklinisch uitgevoerd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van ultrageluidsgolven waarmee o.a. de stroomrichting van het bloed in de aderen hoorbaar kan worden gemaakt. Het onderzoek duurt ongeveer 10 minuten.

- **Duplex onderzoek**

Dit is een veredeld Doppler onderzoek waarbij de geluidsgolven zichtbaar worden gemaakt. Niet goed functionerende kleppen kunnen hiermee op een soort televisiescherm worden afgebeeld. Het onderzoek gebeurt meestal op afdeling Radiologie of in het vaatlaboratorium en duurt ongeveer 30 minuten.

Wat is de behandeling?

- **Compressie-therapie**

Dit is een behandeling waarbij door middel van uitwendige druk (bijvoorbeeld verband of elastische kousen) de bloedstroom zo veel mogelijk wordt bevorderd. (Voor meer informatie zie folder "Open been").

- **Operatie of sclerocompressie ('dichtspuiten')**

Deze behandelingen zijn alleen zinvol als uit het onderzoek blijkt dat de bloedafvoer na een dergelijke ingreep verbeteren zal. Bij een operatie worden spataderen weggehaald of dichtgebonden. Bij het scleroseren (= dichtspuiten met een stof die de bloedvaatwand laat verkleven) verandert de spatader in een strengetje, waardoor geen bloed meer kan stromen. De andere bloedvaten nemen de functie over. In de meeste gevallen van vroeger doorgemaakte trombose zijn deze ingrepen weinig zinvol en leveren ze hoogstens een verbetering van korte duur op. Daarna moet een aangemeten elastische kous worden gedragen. Ernstige vormen van spataderen kunnen alleen met een operatie worden verholpen.

- **Een combinatie van operatie en inspuiten**

In een aantal gevallen bestaat de beste behandeling uit het laten verrichten van een kleine operatie, waarbij de spatader wordt afgebonden en hierna wordt gescleroseerd (dichtgespoten). Na het afbinden is de grootste druk van de spatader weggenomen, waardoor het inspuiten gemakkelijker wordt en de resultaten op de lange duur veel beter zijn. Soms kan het nodig zijn de spatader geheel of gedeeltelijk operatief weg te nemen. Na de behandeling is het noodzakelijk gedurende enkele weken een aangemeten elastische kous te dragen.

Complicaties

Een goed uitgevoerde behandeling van spataderen kent geen grote risico's, maar de volgende complicaties kunnen optreden.

- In enkele gevallen kan een aderontsteking ontstaan, die niet ernstig is.
- Na de operatie komt het een enkele keer voor dat er nog wat bloed lekt uit de geopereerde ader zodat er een blauwe plek (hematoom) optreedt.
- Bij het inspuiten van spataderen kan soms een bruine of blauwe verkleuring van de huid optreden. Deze trekt niet altijd weg.
- Wanneer de injectievloeistof naast het bloedvat terecht komt, kan de huid ter plaatse stuk gaan.
- Bij een (te) strak verband ontstaan soms kleine blaren op de huid.

Wat kunt u zelf doen?

Lopen en bewegen zijn noodzakelijk voor een goed resultaat. Het is verstandig regelmatig te wandelen. Lang staan en stilzitten, maar ook springen (aerobic, balsporten) en zwaar tillen moeten worden vermeden.

Wat zijn de vooruitzichten?

Afhankelijk van de omvang en de oorzaak van de spataderen zal een bepaalde behandeling meer of minder succesvol zijn. Bij de ene persoon zijn de spataderen snel terug, bij de andere blijven ze 10 jaar of langer weg. De neiging om elders op het lichaam spataderen te ontwikkelen wordt door de behandeling niet weggenomen.

Tot slot

Als u na het lezen van deze brochure nog vragen hebt, kunt u ze aan uw behandelend arts stellen.

Belangrijke telefoonnummers

ETZ (Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis): (013) 221 00 00

Polikliniek Dermatologie (013) 221 00 40

Locatie ETZ Elisabeth
Route 33

Locatie ETZ TweeSteden
Polikliniekgebouw, Wachtruimte 1

Locatie ETZ Waalwijk
Wachtruimte 2, nummer 7

Dermatologie, 41.519 10-19

Copyright® ETZ
Afdeling Communicatie
Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.